

На основу чл. 9. и 11. Закона о стандардизацији ("Службени лист СРЈ", бр. 30/96, 59/98, 70/2001 и 8/2003) и члана 2. став 3. Уредбе о начину израде и доношења техничких прописа и вођења регистра тих прописа ("Службени лист СРЈ", бр. 4/97), министар за унутрашње економске односе прописује

Правилник о квалитету и другим захтевима за мед, друге пчелиње производе, препарате на бази меда и других пчелињих производа

Правилник је објављен у "Службеном листу СЦГ", бр. 45/2003 од 17.10.2003. године.

І. ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Овим правилником прописују се квалитет и други захтеви за мед, друге пчелиње производе, препарате на бази меда и других пчелињих производа (у даљем тексту: производи), који морају бити испуњени у производњи и промету.

Одредбе овог правилника односе се и на индивидуалне произвођаче.

Члан 2.

За производе за које овим правилником нису прописани квалитет и други захтеви, важе захтеви прописани овим правилником за групу сродних производа.

За производе из става 1. овог члана произвођач је дужан да пре почетка производње донесе произвођачку спецификацију.

Произвођачка спецификација мора да садржи кратак опис технолошког поступка производње производа, основне захтеве квалитета (здравствена исправност, сензорне, физичке и хемијске карактеристике) и податке из декларације наведене у члану 3. овог правилника.

О донетим произвођачким спецификацијама произвођач води евиденцију, која мора да садржи следеће податке:

- 1) евиденцијски број спецификације;
- 2) датум доношења произвођачке спецификације;
- 3) датум почетка производње према произвођачкој спецификацији;
- 4) датум извршеног испитивања захтева квалитета утврђених у произвођачкој спецификацији.

Члан 3.

Ако за поједине производе овим правилником није друкчије прописано, производи које произвођач ставља у промет у оригиналном паковању морају на омоту, паковању, суду или налепници имати декларацију која садржи следеће податке:

- 1) назив производа и његово трговачко име ако га производ има;
- 2) назив и седиште, односно адресу произвођача или увозника;
- 3) датум производње и рок трајања, односно податак "употребљив до" (за производе са роком трајања до три месеца уписује се дан и месец, а за производе са роком трајања преко три месеца - месец и година);
- 4) нето количину (маса, запремина) производа;
- 5) за мед - ознаку према пореклу медоносне биљке, односно других медоносних делова биљака (нпр. "цветни мед" или "липов мед") и ознаку према начину добијања (нпр. "врцани" или "мед у саћу" и сл.);
- 6) списак састојака производа који укључује све састојке производа по опадајућем редоследу њихових маса употребљених при производњи. Списку састојака треба да претходи реч "састојци". Аrome које се додају производима означавају се у списку састојака у складу са Правилником о квалитету и другим захтевима за аrome на прехранбене производе.

Количина састојака употребљена при производњи или припреми производа мора се означити у декларацији тог производа (изузимајући аrome) кад се назив састојка појављује у називу производа или кад је састојак наглашен у декларацији речима, сликом или графиком. Ознака количине састојка мора се појавити у називу производа или непосредно уз назив производа или у списку састојака поред састојка о коме је реч;

- 7) услове чувања и складиштења производа;
- 8) упутство о начину употребе, ако без њега није могућа правилна употреба производа.

Подаци наведени у ставу 1. тач. 1, 3. и 4. овог члана, морају бити истакнути у истом видном пољу.

Декларација мора бити лако уочљива, јасна, читка и неизбрисива.

Члан 4.

Декларација не сме да садржи ознаке (називе, слике, цртеже и сл.) које би могле потрошача довести у заблуду у погледу порекла и квалитета производа.

Члан 5.

Ако производе не пакује произвођач, декларација мора да садржи поред података из члана 3. овог правилника и назив и седиште правног лица или предузетника, или име и адресу физичког лица које је производ упаковало, као и датум паковања.

Декларација за производ који је увезен, поред података из члана 3. овог правилника, мора да садржи назив земље порекла и назив и седиште увозника.

Члан 6.

Производи се стављају у промет само у оригиналном паковању.

Члан 7.

Ако нето количина (маса, или запремина производа) у оригиналном паковању не прелази 50 g, декларација мора да садржи:

1) назив производа, назив и седиште произвођача, односно предузетника или име и адресу физичког лица које је производ паковало;

2) нето масу производа;

3) датум производње и рок трајања производа, односно податак "употребљив до", ако овим правилником није друкчије прописано.

Под оригиналним паковањем подразумева се појединачно паковање у амбалажи којом се обезбеђује оригиналност и квалитет производа до момента отварања у року употребе.

Члан 8.

Ако је садржај појединачног паковања производа (нето количина) декларисан у јединицама масе дозвољена одступања од називне масе за појединачна паковања дата су у следећој табели:

Редни број	Паковање	% одступања
1	до 50 g	до 6
2	од 50 g до 100 g	до 3,5
3	од 100 g до 500 g	до 2,5
4	преко 500 g	до 1,5

Просечна нето количина случајно изабраних десет појединачних оригиналних паковања мора одговарати декларисаној маси производа, уз наведена дозвољена одступања.

Члан 9.

Није дозвољено бојење, заслађивање и ароматизовање производа синтетичким средствима, конзервисање производа хемијским средствима и зрачење јонизујућим зрацима, као и додавање производима других хемијских средстава.

Члан 10.

Производи се морају чувати, односно складиштити на начин којим се обезбеђује очување квалитета до момента отварања у року употребе.

II. МЕД

Члан 11.

Мед, у смислу овог правилника, јесте сладак, густ, кристалисан, вискозан производ који медоносне пчеле производе из нектара цветова медоносних биљака или из секрета са живих делова биљака (четинара и лишћара) који пчеле сакупљају, додају му сопствене специфичне материје, трансформишу и одлажу у ћелије саћа до сазри.

Мед садржи различите врсте шећера, а првенствено глукозу и фруктозу. Осим фруктозе и глукозе, он садржи протеине, аминокиселине, ензиме, органске киселине, минералне материје, полен и друге материје, а може садржавати сахарозу, малтозу и друге полисахариде (укључујући и декстрине).

Боја меда може варирати од врло светлих до тамних нијанси.

Мед може бити течне или кашасте конзистенције, делимично или потпуно искристалисан.

Члан 12.

Мед се, према пореклу медоносних биљака или других медоносних делова биљака, ставља у промет као:

- 1) **сортни** (монофлорни) мед (на пример: липов, багремов, сунцокретов, жалфијин);
- 2) **цветни** (полифлорни) мед;
- 3) **медљиковац** (шумски мед).

Члан 13.

Према начину добијања мед се ставља у промет као:

- 1) **мед у саћу**, ако није било залежено и које је затворено у најмање 9/10 ћелија;
- 2) **мед са комадима саћа**, ако није било залежено и које је затворено у најмање 4/5 ћелија. Масени однос меда и меда у саћу мора бити најмање 1 према 4;
- 3) **врцани мед**, ако је добијен центрифугирањем по правилу из незалеженог саћа;
- 4) **муљани мед**, ако је добијен хладним гњечењем саћа;
- 5) топљени мед, ако је добијен загревањем дробљеног саћа до 50° С.

Члан 14.

Сортни мед (монофлорни мед) јесте производ који медоносне пчеле производе од нектара цветова медоносних биљака одређене врсте.

Мед са називом одређене врсте медоносне биљке мора имати укус и мирис својствен тој биљци, с тим да доминира број честица полена одређене врсте биљке, на пример багрем, липа, сунцокрет, луцерка, жалфија, питоми кестен и вријес.

Члан 15.

Учешће поленових зрнаца код сортног (монофлорног) меда у нерастворљивом делу износи најмање за:

- 1) багрем (*Robinia pseudoacacia*) 20%
- 2) липу (*Tilia sp.*) 25%
- 3) сунцокрет (*Helianthus annuus*) 40%
- 4) луцерку (*Medicago sativa*) 30%
- 5) жалфију (*Salvia, officinalis*) 20%
- 6) питоми кестен (*Castanea sativa Mill*) 85%
- 7) вријес (*Calluna vulgaris Hull*) 20%
- 8) остале биљне врсте 45%.

Члан 16.

Цветни (полифлорни) мед јесте производ који медоносне пчеле производе од нектара медоносних цветова различитих врста биљака.

Члан 17.

Медљиковац јесте производ који медоносне пчеле производе од медоносних састојака са живих делова биљака (четинара и лишћара).

Медљиковац се од цветног меда разликује методом електричне провидљивости, која мора бити већа од 1,00 mS/cm (mili Simensa по центиметру).

Медљиковац се може ставити у промет као сортни мед ако има укус и мирис својствен означеној биљној врсти.

Члан 18.

Мед који се ставља у промет мора да испуњава следеће захтеве:

- 1) да садржи најмање 65% редукујућих шећера, осим за медљиковац, који мора да садржи најмање 60% редукујућих шећера;
- 2) да не садржи више од 5% сахарозе, изузев багремовог, вријесковог и медљиковца који могу имати и до 10%;
- 3) да не садржи више од 20% воде, осим меда од вреса и меда од детелине који не могу да садрже више од 23% воде;
- 4) да не садржи више од 0,5% минералних материја, осим мешаног цветног меда који може да садржи највише 1% минералних материја и медљиковца који може да садржи највише 1,2% минералних материја;
- 5) да укупна киселост не буде већа од 40 m mol мравље киселине на 1000 g;
- 6) да не садржи више од 0,1% материја нерастворљивих у води, осим муљаног и топљеног меда, који могу да садрже тих материја до 0,5%;

7) да активност очитане дијастазе после мешања није нижа од 8. Ако је нижа од 8, онда садржај хидроксиетилфурфурола (HMF) не сме бити већи од 15 mg/kg, а да код меда са нижим природним садржајем ензима (нпр. цитрус мед) активност очитане дијастазе није нижа од 3, а садржај HMF не сме бити већи од 15 mg/kg;

8) да садржај хидроксиетилфурфурола (HMF) није већи од 40 mg/kg;

9) да приликом топљења искристалисани мед није загреван на температури вишој од 50° C;

10) да је сазрео у кошници;

11) да има укус и мирис (арому) својствене меду;

12) да није започео процес врења, да није у стању врења или да је преврео;

13) да нема страни укус и мирис (арому);

14) да му није додаван шећер (сахароза) или други производи који су по конзистенцији и саставу слични меду;

15) да није добијен храњењем пчела шећером или производима шећера нити је помешан са медом добијеним на тај начин;

16) да не потиче из саћа у коме је легло;

17) да није загађен страним органским и минералним материјама, инсектима или њиховим деловима, леглом, изметом, плеснима и др.;

18) да није бојен било каквим бојама;

19) да нису додавана средства за конзервисање и ароматизовање;

20) да киселост није вештачки смањена.

Члан 19.

Мед за прераду, у смислу овог правилника, јесте производ медоносних пчела који има особине меда из члана 10. овог правилника и који испуњава услове из члана 18. тач. 1, 4, 5, 6, 10. и тач. 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18. и 19. овог правилника.

У производима из става 1. овог члана вредност сахарозе се може повећати само за две бројчане јединице од вредности прописане за одређену врсту меда (нпр. ако је за мед прописано 5% као највећи садржај сахарозе, за ту врсту "меда за прераду" садржај сахарозе може износити до 7%, а за мед за који је прописано 8% као највећи садржај сахарозе, за ту врсту "меда за прераду" садржај сахарозе може износити до 10%).

Садржај воде у производу из става 1. овог члана може износити до 25%.

Члан 20.

За производе који не испуњавају услове предвиђене овим правилником (на пример медљиковица) није дозвољено употребљавати назив "мед" или сличан назив који наводи на то да се производ сматра медом.

Члан 21.

Мед са додацима, у смислу овог правилника, јесте мешавина меда са прехранбеним производима, као што су: воће, производи од воћа и поврћа, производи од млека, какао-производи, маргарин, биљни додаци и друго.

Мед са додацима мора садржати најмање 60% меда у односу на готов производ.

Додавање других пчелињих производа меду не сматра се обогаћивањем састава меда.

За производе из овог члана произвођач је дужан да пре почетка производње донесе произвођачку спецификацију.

III. ДРУГИ ПЧЕЛИЊИ ПРОИЗВОДИ

Члан 22.

Под другим пчелињим производима у смислу овог правилника, подразумевају се:

1) матични млеч;

2) поленов прах (полен);

3) прополис;

4) пчелињи восак;

5) пчелињи отров.

Члан 23.

Матични млеч је производ подждрелних жлезда младих пчела радилица.

Члан 24.

Матични млеч је млечне боје, мање или више густе конзистенције, карактеристичног укуса и мириса. У промет се ставља матични млеч који је вађен 68 до 72 часа после пресађивања ларви, а не сме бити пореклом из затворених матичњака или млеч из трутовског легла.

Члан 25.

Матични млеч се може ставити у промет у изворном облику, стабилизovan или лиофилизован.

Члан 26.

После вађења матични млеч се мора чувати у тамним, херметички затвореним стакленим судовима, на температури од -6°C до -4°C .

Рок трајања производа из става 1. овог члана износи једну годину од датума одузимања матичног млеча од стране медоносних пчела.

Ако је матични млеч стабилизovan или лиофилизован рок трајања износи до две године од датума одузимања матичног млеча од стране медоносних пчела.

Члан 27.

Матични млеч у производњи и промету мора да испуњава следеће захтеве:

- 1) да не садржи више од 70% воде, односно 30% суве материје;
- 2) да садржи најмање 11% протеина.

Члан 28.

Поленов прах (полен) је производ који пчеле радилице сакупљају у природи, додајући му специфичну сопствену материју, обликују у грудвице и смештају у ћелије саћа.

Члан 29.

Према начину добијања, поленов прах (полен) дели се на:

- 1) полен сакупљен помоћу хватача (хватани полен);
- 2) полен добијен вађењем из ћелија саћа (вађени полен).

Члан 30.

Поленов прах (полен) ставља се у промет у изворном и стабилизованом облику.

Полен који се ставља у промет у изворном облику може бити у облику природних грудвица или млевен.

Члан 31.

Поленов прах (полен) који се ставља у промет мора да испуњава следеће захтеве:

- 1) да садржи најмање 92% суве материје;
- 2) да прохлађен садржи најмање 60% суве материје и може се користити само за припрему препарата на бази полена;
- 3) да има својствен укус;
- 4) да није сушен на вишој температури од 40°C ;
- 5) да не садржи инсекте или делове инсеката, легла, измет, као и складишне штеточине;
- 6) да није ужегао.

Члан 32.

Поленов прах (полен) чува се на температури од 18°C умешан у мед у тамној амбалажи, херметички затворен и лиофилизован.

Рок трајања свежег полена је једна година, а умешаног у мед - две године од датума одузимања полена од стране медоносних пчела до употребе.

Члан 33.

Прополис је производ који настаје мешавином природног пчелињег воска и смоластих материја које пчеле сакупљају са лисних пупољака дрвенастих билљака.

Члан 34.

Прополис који се ставља у промет мора да испуњава следеће захтеве:

- 1) да садржи најмање 35% материја које се екстрахују алкохолом;
- 2) да не садржи катран и једињења слична катрану, односно катранске смоле;
- 3) да не садржи више од 5% механичких нечистоћа и остатке пчела;
- 4) да не садржи више од 30% воска.

Члан 35.

Пчелињи восак је производ воштаних жлезда пчела радилица који служи за израду саћа. Пчелињи восак је компактна смеша масти и угљоводоника. Добија се претапањем саћа и воштаних поклопаца.

Члан 36.

Пчелињи восак ставља се у промет као:

- 1) непрочишћени пчелињи восак;
- 2) прочишћени пчелињи восак (Cera flava);
- 3) бељени пчелињи восак (Cera alba);
- 4) сатне основе.

Члан 37.

Квалитет пчелињег воска, узимање узорка и методе испитивања утврђени су следећим југословенским стандардима:

- 1) JUS E. E1. 022:1984, Пчелињи восак за индустријску прераду - Својства квалитета;
- 2) JUS E. E1.030:1984, Пчелињи восак за индустријску прераду - Узимање узорка и методе испитивања.

Члан 38.

Пчелињи отров је производ отровне жлезде пчела радилица.

Члан 39.

Пчелињи отров ставља се у промет сушен у облику белог праха.

Члан 40.

Рок трајања пчелињег отрова је једна година од датума одузимања пчелињег отрова од стране медоносних пчела до употребе.

IV. ПРЕПАРАТИ НА БАЗИ МЕДА И ДРУГИХ ПЧЕЛИЊИХ ПРОИЗВОДА

Члан 41.

Препарати на бази меда и других пчелињих производа, у смислу овог правилника, јесу мешавине меда са другим пчелињим производима (матичним млечом, цветним прахом или прополисом) или међусобне мешавине других пчелињих производа чији је квалитет регулисан одредбама овог правилника.

За производе из овог члана произвођач обавезно доноси произвођачку спецификацију.

V. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 42.

Амбалажа оригиналног паковања и етикете за појединачна паковања за мед, друге пчелиње производе, препарате на бази меда и других пчелињих производа која је произведена пре дана ступања на снагу овог правилника може се користити шест месеци од дана ступања на снагу овог правилника.

Члан 43.

Даном ступања на снагу овог правилника престаје да важи Правилник о квалитету меда и других пчелињих производа и методама за контролу квалитета меда и других пчелињих производа ("Службени лист СФРЈ", бр. 4/85 и 7/92), осим одредаба које се односе на методе за контролу квалитета меда и других пчелињих производа.

Члан 44.

Овај правилник ступа на снагу тридесетог дана од дана објављивања у "Службеном листу СЦГ".

Бр. 448/1

3. октобра 2003. године
Београд

Министар за унутрашње
економске односе
Амир Нурковић, с.р.